

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. H.**, bývajúceho v M., zastúpeného JUDr. J. K., advokátom v K., proti žalovaným **1/ J. P.**, bývajúcemu v J., **2/ Z. – S.** so sídlom v J., zastúpeným JUDr. Z. K., advokátkou v K., o **zaplatenie 2 996,97 € (90 286,65 Sk)**, vedenej na Okresnom súde Košice – okolie pod sp.zn. 16 C 288/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. októbra 2008 sp.zn. 5 Co 136/2008 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 20. októbra 2008 sp.zn. 5 Co 136/2008 v potvrdzujúcom výroku a vo výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Vo zvyšku dovolanie **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice – okolie rozsudkom z 26. apríla 2007 č.k. 16 C 288/2004-137 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal náhrady škody v sume 2 996,97 € (90 286,65 Sk) spôsobenej mu nesprávnym postupom likvidačnej komisie poľovného združenia. Žalobu zamietol pre nedostatok vecnej pasívnej legitímácie žalovaných. Uviedol, že žalovaný 1/ bol členom združenia a predsedom likvidačnej komisie, žalovaný 2/ nie je v žiadnom právnom vzťahu k prípadným záväzkom zaniknutého poľovného združenia. Žalobcu zaviazal zaplatiť žalovaným náhradu trov konania po 16 846,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku, a to do rúk ich právnej zástupkyne JUDr. K..

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 20. októbra 2008 sp.zn. 5 Co 136/2008 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Nepripustil zmenu návrhu a žalovaným

nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým stavom zisteným prvostupňovým súdom a jeho právnym posúdením. Uviedol, že žalobca nepreukázal základné predpoklady vzniku zodpovednosti žalovaných za škodu a ani v prípade iného právneho posúdenia nároku nemožno žalobe vyhovieť pre nedostatok vecnej pasívnej legitímácie.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) a inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.). Namietal, že odvolací súd vo veci nariadil pojednávanie na deň 3.11.2008, no potom odročil pojednávanie na neurčito a 20.10.2008 vyhlásil vo veci rozsudok. Ďalej namietal nesprávne právne posúdenie veci v otázke vecnej pasívnej legitímácie žalovaných.

Žalovaní vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že je procesne neprípustné. Žalobcove práva neboli porušené, keď ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p. neukladá odvolaciemu súdu v každom prípade vytýčiť termín pojednávania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 238 a § 237 O.s.p.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne vymenovanými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Podľa § 237 písm.f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie a pod.).

V preskúmvanej veci je konanie pred odvolacím súdom takouto vadou postihnuté. Odvolací súd totiž rozhodol bez prejednávania odvolania na pojednávaní, čím znemožnil žalobcovi realizáciu jeho procesného práva zúčastniť sa prejednávania veci vo svojej prítomnosti.

I keď Občiansky súdny poriadok v znení platnom od 15.10.2008, t.j. od účinnosti novely vykonanej zákonom č. 384/2008 Z.z. umožňuje odvolaciemu súdu (s výnimkou taxatívne určených prípadov) rozhodnúť o odvolaní aj bez nariadenia pojednávania, je podľa názoru dovolacieho súdu potrebné v odvolacom konaní začatom do účinnosti uvedenej novely, pokiaľ ide o otázku spôsobu prejednávania odvolania, použiť dovtedy platnú právnu úpravu.

K základným princípom právneho štátu patrí právna istota a dôvera občanov v platné právo. Všeobecne platí, že právne predpisy nepôsobia späť (*lex retro non agit*). Aj keď z ustanovenia § 372p ods. 1 O.s.p. (prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 15. októbra 2008) vyplýva, že na konania začaté pred 15. októbrom 2008 sa použijú právne predpisy účinné od 15. októbra 2008, pri výklade tohto zákonného ustanovenia nemožno vychádzať z jeho doslovného znenia, ale je potrebné uplatniť výklad ústavne súladný, ktorý ako generálne výkladové pravidlo vyžaduje čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa názoru dovolacieho súdu je ústavne súladným výkladom § 372p ods. 1 O.s.p. taký výklad, podľa ktorého sa síce nová procesná úprava použije aj na konania začaté pred jej účinnosťou, no s výnimkou takých procesných situácií, v ktorých by jej použitie bolo porušením princípu právnej istoty a v rámci neho porušením zásady dôvery v platné právo a zásady zákazu tzv. pravej retroaktivity. Z povahy procesného práva plynie, že zmeny, ktoré prináša procesné

právo nové môžu pôsobiť výlučne odo dňa nadobudnutia účinnosti nového zákona a to aj pre konania, ktoré boli začaté pred jeho účinnosťou (zásada nepravej spätnej účinnosti novej úpravy). Všeobecne platný zákaz pravej retroaktivity však vyžaduje, aby tie účinky, ktoré doterajšia procesná úprava spájala s určitými procesnými úkonmi, zostali zachované aj naďalej. Negatívne vyjadrenie tejto zásady vyznieva v záver, že ak s určitými úkonmi doterajšie procesné právo žiadne účinky nespájalo, potom zostáva aj takýto účinok zachovaný, tzn. že účinky, ktoré určitému procesnému úkonu prisudzuje až nová úprava, nastanú len za predpokladu, že úkon bol urobený za účinnosti novej úpravy. V súvislosti so spôsobom prejednávania odvolania to potom znamená, že ak odvolanie bolo podané pred účinnosťou novely O.s.p., ktorá tento spôsob zásadne zmenila, mal sa odvolací súd v tejto otázke riadiť dovtedy platnou právnou úpravou, t.j. ustanovením § 214 ods. 1 O.s.p. v znení do 14.10.2008. Na prejednanie odvolania bol preto povinný nariadiť pojednávanie (ak neboli splnené podmienky podľa ods. 2 alebo 3 uvedeného ustanovenia pre možnosť prejednávania odvolania bez pojednávania). Aj keď povinnosť odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie nebola priamym účinkom tohto opravného prostriedku (s podaním odvolania spája procesné právo tzv. suspenzívny a devolutívny účinok), existencia tejto povinnosti zaručovala účastníkovi odvolacieho konania právo na prejednanie odvolania v jeho prítomnosti, ktoré ako základné právo na spravodlivé súdne konanie je chránené aj čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Rešpektujúc zásadu ochrany nadobudnutých práv vyplývajúcich z princípu dôvery v platné právo, nemôže byť účastník odvolacieho konania v dôsledku účinnosti novej právnej úpravy zbavený práva na prejednanie vecí vo svojej prítomnosti, resp. možnosť realizácie tohto práva nemôže byť závislá od náhodilej udalosti, teda od toho, či odvolací súd odvolanie prejednal do účinnosti novej úpravy, alebo či tak urobil až potom.

Z preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že žalobca podal proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie 28. septembra 2007. Spis bol predložený odvolaciemu súdu 4.6.2008. Na výzvu odvolacieho súdu z 25.6.2008, či súhlasí s rozhodnutím bez nariadenia odvolacieho pojednávania, žalobca listom z 1.7.2008 oznámil, že trvá na prejednaní veci na pojednávaní. Odvolací súd však vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania rozsudkom z 20. októbra 2008. Vzhľadom na vyššie uvedený výklad odvolací súd tým, že na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie, odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. Pretože odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom znamená porušenie práva na spravodlivý proces (ku ktorému je dovolací súd povinný prihliadať z úradnej moci), zakladá nielen

prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie.

Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku nepripustil zmenu návrhu žalobcu. Nepripustenie zmeny návrhu navrhutej žalobcom v odvolacom konaní odôvodnil tým, že výsledky dovtedajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu (§ 95 ods. 2 O.s.p.).

Pretože žalobca podal dovolanie proti celému rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd osobitne skúmal prípustnosť dovolania proti výroku o nepripustení zmeny návrhu.

Výrok o nepripustení zmeny návrhu, i keď je súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má charakter uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu výroku rozsudku odvolacieho súdu o nepripustení zmeny návrhu treba prípustnosť dovolania proti nemu posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú prípustnosť dovolania proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.). Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu podľa § 239 ods. 1 O.s.p. je prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm.c/] na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm.c/.

Podľa odseku 2 cit. ustanovenia je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa ak, a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovolateľom napadnutý výrok o nepripustení zmeny návrhu, majúci charakter uznesenia, nevykazuje žiadne znaky uvedené v ustanovení § 239 ods. 1, 2 O.s.p. a konanie v tejto časti nie je postihnuté ani žiadnou z väd vyplývajúcich z § 237 O.s.p. Dovolací súd

preto v tejto časti dovolanie podľa § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 veta prvá O.s.p. odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. V súvislosti s námietkou žalobcu o nadržíavani strane žalovaných, zastúpených „kolegami“ predsedu senátu dovolací súd poznamenáva, že žalovaní boli od začiatku sporu zastúpení JUDr. K.. Krajský súd v Košiciach pôvodne vytýčil termín pojednávania na deň 29.9.2008. Žalobca predvolanie prevzal 25.7.2008. Od toho dňa mal vedomosť, ktorý sudca vec prejednáva. Bolo mu doručené vyjadrenie žalovaných k odvolaniu, na ktoré reagoval návrhom na zmenu návrhu, doručeným odvolaciemu súdu 22.9.2008. V tomto podaní nenamietal zaujatosť sudcu a nenamietal ju ani v priebehu ďalšieho konania. Túto námietku vzniesol až v dovolacom konaní bez riadneho odôvodnenia, pričom mal možnosť v prípade pochybností o zaujatosti sudcov postupovať v súlade s ustanovením § 15a O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. septembra 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová